רבא אמר משום שובר · ואיכא ביניהו בין רב הונא בריה דרב יהושע דאמר משום לרבי וכן רבא דאמר משום ו)שובר היכא שמסר שטרותיו לאדם אחד בפני עדים ואמר דאין לו שום שטרות כי אם אותם שמסר לו דהשתא לשובר איכא למיחש שהרי מסר כל שטרותיו לזה ואם איתא דהוה ליה שובר הוה מסר ליה אבל לגברי מ"מ איכא למיחש:

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ומי חיישינן לשובר והא תנן הנפרעת שלא בפניו כו' · ואי חיישינן לשובר הכא נמי ליחוש ומ"ת רב הונא בריה דרב יהושע הקשי ליה נמי לנפשיה ליחוש ז) לגברי וי"ל דהוה פשוט לרב הונא בריה דרב יהושע דמשום לגרי אין למנוע לפרוע שלא בפניו משום שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מעותיו של חבירו ויושב לו במדינה היה אבל משום תשתא דשובר לא הוה מסיק אדעתא לומר כן ומשום הכי הקשה לו ליחוש לשובר ותירץ לו התם כדאמרי' שלא יהא כל אחד ואחד כו' :

ואם אמר תנו מזקקין · לכאורה פירוש תנו החוב והיינו רב הונא בריה דרב יהושע דהיכא דחייב מודה מזקקין וא"ע אמאי סבר ליפטר דחייב מודה ומאמ לכך נקט האי ליפטר תנו דשייך בחוב ובמתנה דאם לזה אביהם ליתומים ליתן מתנה דטתנין אם זה בחורת המחלק נכסיו מתנה בכולה או במקלתה ועשה קנין והכי נמי משמע קלת דבמתנה קמיירי מדקאמר שדה זו ומנה זו מזקקין לו :

***ואם** אמר תנו מזקקין · ותימה פשיטא אם אמר תנו מזקקין כיון שנתנה במתנה ואומר ר"י מ) מזקקין (איעטריכא ליה) והא דנקט ליפטר דתנו משום דמסייע ביה שדה זו ומנה זו דשייך ביה תנו ועוד איכא הולאה דלא סגי דלא אמר בהו תנו לו אתם עדי כגון ט) שהודה מעצמו (*והא דאמרי') בפרק גט פשוט (ב"ב קעד:) שכיב מרע שאמר תנו מנה לפלוני אמר תנו מתנין לא אמר תנו אין מתנין אדם עשוי שלא להשביע את בניו אבל תבעוהו והודה אפילו בלא אתם עדי ולא אמר תנו מתנין דאין אדם משנה בשעת מיתה כדמוכח בשילהי פרק גט פשוט (שם קעה:): **אמר** רב אשי הלכך אזדקוקי כו' דאמר רבא הלכתא אין מזקקין · פירוש בעלמא היכא דאיכא למיחש לגרי כמו מילתא דרב אשי לן מזקקין לגבי יתומים ואי אזדקיקנא פירוש היכא דמזקקין כגון שדה זו ומנה זו דאמר רבא מזקקין ואין מעמידין אפוטרופוס בהא לא סבירא לן כרבא אלא מוקמינן אפוטרופוס דאמרי' בהרדעי בבולהו מזקקין ומעמידין אפוטרופוס לבר ממנמאת שדה שאינה שלו דאחזוקי אחזקה דמזקקין ואין לריך להעמיד אפוטרופוס וא"ת דבפרק הגוזל בחברא (ב"ק קיב· ושם) בר חמוה דרבי ירמיה טרף גלי בחפיה דר' ירמיה אתא לקמיה דרבי אבא א"ל שלו הובע א"ל והא מייתינא שהדי דאחזקי בחיי אבוה ז) [ת"ש] וכי מקבלין עדות שלא בפני בעל דין ומ"ש משמעתין דהיכא דאמנמאת שאינה שלו מזקיקין ומקבלין עדות אע"פ שהיתומים קטנים וי"ל דהתם מתחלה היתה של אביו דיתום כי אמי איכא שהדי דאחזיק אין לנו לקבל עדות זה ואין ח) אחזוקי שהדי בשיקרא דשמא שום תגלי היה לאביו עמו להחזיק [אע"פ] שהוא שלו אבל בשמעתין דאמנמאת שדה שאינה שלו שהעדים מעידים שגזלה הלכך לא מחזקינן שהדי בשקרי שמא לא גזלה אלא ודאי גזלה וליכא למימר שמא חזר ולקחה כיון דבגזילה בא לידו לא אמרינן שמא חזר ולקחה כי הדבר ברור שהאב גזלה ואינו של אביו ושפיר נקבל העדות דגזלה האב שלא בפני בעל דין כיון שהדבר ברור לנו שאין השדה של אביו וכן בהך דהגוזל בחברא (שם:) דקאמר רבי *יהושע תנוק שתקף בעבדי אביו וירד לתוך שדה חברו ואמר שלי הוא אומרים לו המתן עד שיגדיל אלא מוציאין אותו מתחת ידו ומסיק הש"ס דהתם דמפקינן מיניה דאלא קיימא לן מחזקה דאבוה משמע דאיכא מילי דמקבלין עדות שלא בפני בעל דין ולכך נראה דהיכא דחייב מודה ממלוה על פה דמזקקין ויעידו עדים שמעמו הודאת האב בפני ב"ד ויגבו מהל היתומים החוב על פי העדות ולא אמר אין מקבלין עדות אלא בפני בעל דין כיון שהדבר ברור בלא שום גמגום שהודה האב דמי לגמנמאת שאינה שלו ומיהו מדברא דממונא הבאה מחמת יתומים כי אמי ידעינן בברור שלא התפיסו לגרי כל החוב הבא מחמת היתומים אין מזקקין כדאיתא פרק שור שנגח ארבעה וחמשה (ב"ק נט· ושם) דשור שהזיק פטור מטעם דאין מזקקין ופירש ר"י דלא שייך לגרי ומכל מקום אין מזקקין דאין מקבלין עדות שלא בפני בעל דין: **ואין** מעמידין אפוטרופוס · כיון דאמר שדה זו ומנה זו אין לריך להעמיד אפוטרופוס לידע אם פרע אם לאו ח)[אם לאו] וים לו שובר) ומעמידין האפוטרופוס לידע אם פרע אם לאו ויעמידו האפוטרופוס לבקש השובר בין חפצי המת או למנות שום עדות יג) התפסת לגרי וא"ת כיון דאמר תנו אפי' אינו חייב כלום יתנו לו כיון דמנה מיתה הוא ויהא מתנה בעלמא וים לומר שהוא סבור להתחייב בשביל חובו ולא נשום מתנה הלכך אין לתת אותה יד) אלא למי שמתחייב לו וכן משמע פרק גט פשוט (ב"ב קעד:) על הדא שהבאתי לעיל אמר תנו קיימיה לשטריה אלמא דמשום שיודע ג) לו כשאמר תנו כאילו נתקיים השטר אבל אם לא היה חייב לא היה נותן בחורת מתנה: **אמרי** הרדעי בבולהו מזקקין ומעמידין אפוטרופוס · פירוש בבולהו שדה זו ומנה זו

תנן שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש ששים יום ומבריזין בבקר ובערב במאי עסקינן אילימא בבעל חוב עובד כוכבים מי צאית אלא פשיטא בבעל חוב ישראל בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע מוקי לה ח) בשחייב מודה אלא לרב פפא קשיא אמר לך רב פפא אי בעית אימא כתובה משום חינא ואי בעית אימא בבעל חוב עובד כוכבים שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אי קיבל עליו ט) לינטר להו עד דגדלי שקיבל עליו לזו ולא קיבל עליו לזו ת"ש על מנת ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו במאי עסקינן אילימא בב"ח עובד כוכבים מי צאית אלא פשיטא בבעל חוב ישראל בשלמא לרב בריה דרב יהושע מוקי לה בשחייב מודה אלא לרב פפא בשלמא כתובה משום חינא אלא בעל חוב קשיא לעולם בבעל חוב עובד כוכבים וכגון שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אי קיבל עליו לינטר להו עד דגדלי שקיבל עליו לזו ולא קיבל עליו לזו רבא אמר משום שובר א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ומי חיישינן לשובר והתנן*הנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה*ואמר ר' אחא שר הבירה מעשה בא לפני ר' יצחק נפחא לאנטוכיא ואמר לא שנו אלא כתובת אשה משום חינא אבל בעל חוב לא ג) *ורבה אמר רב נחמן יאפילו בעל חוב נמי ואי חיישת לשובר התם נמי ניחוש א"ל התם כדאמרינן טעמא *שלא יהא כל אחד נוטל מעותיו של חבירו והולך ויושב לו במדינה הים אמר רבא הלכתא אין מזקקין לנכסי יתומין ואם אמר תנו מזקקין שדה זו ומנה זו מזקקין ואין מעמידין אפוטרופוס שדה סתם ומנה סתם מזקקין ומעמידין אפוטרופוס ד) אמרי נהרדעי יבבולהו מזקקין ומעמידין אפוטרופוס לבד ממנמאת שדה שאינה שלו דאחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקינן אשי הלכך אזדקוקי לא מזדקקינן דהא אמר רבא הלכתא אין מזקקין ואי מזדקקינן מוקמינן אפוטרופוס דאמרי נהרדעי בבולהו מזקקין ומעמידין אפוטרופוס לבד ממנמאת שדה שאינה שלו דאחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקינן :

מתני'

אילימא בבעל חוב עובד כוכבים · דלא בעי למיגבר עד דגדלי מי אלים להמתין ימי הכרזה : ת"ש · דתניא לעיל גבי הכרזה על מנת ליתן לאשה כו' : מי אלים · לימי הכרזה : רבא אמר · הא דלין מזקקין לנכסי יתומין : משום שובר · דשמא שובר היה לאביהם על השטר הזה שפרעו ויתומים אין יודעין היכן הוא : הנפרעת ה) שלא בפניו · כגון שמלא לה בעל גט ממדינת הים: לא שנו · דבית דין יורדין לנכסי אדם שלא בפניו אלא כתובת אשה משום חינא ואי בעל חוב יתחין עד שיחזור : ואם אמר אביהם תנו · מזקקין: שדה זו ומנה זו · אם אמר תנו שדה זו לפלוני בחובו או מנה זו מזקקין ליתן לו ואין לריך להעמיד אפוטרופוס ליתומים על כך : שדה סתם ומנה סתם מזקקין ומעמידין אפוטרופוס · ליתומין לברור להן חלק יפה ולהגבות את זה מן היבורית : אבל נמצאת · ביד היתומים שדה אחת שלא היתה של אביהן אלא גזולה מזקקין להוציא גזילה מידם ואין לריך אפוטרופוס : בבולהו · אפי' שדה זו ומנה זו מזקקין ומעמידין אפוטרופוס בר ממנמאת שאינה שלו דאין לריך אפוטרופוס אלא מיד מוציאין אותה מידם דאחזוקי סהדי המעידים על הגזילה בשקרי לא מחזקינן : מתני'

[כתובות סח. ע"ש]

[ל"ל ורבא וכ"ל בכתובות סח. וכ"ל בכ"מ אלפס]

[שם סח.]

[ל"ל כדאמרינן]

ל"ל מחזקינן

[לפיכך אם איתא רב אומעיל]

רבינו גרשום

בשלמא לרב הונא מוקים לה בשחייב מודה · משום הכי מזדקקינן דלא אתפשי צדדי · אלא לרב פפא · דאמר יתמי לאו בני מעבד צצוה אמאי מזדקקינן · ואיבעית אימא בב"ח פרסי · ומשום רבית וקבילי עליו לדון בדיני ישראל להכרוה] : רבא אמר משום שובר · לא הוה מיזדקיק רב נחמן מעיקרא דאיכא למימר שמא שובר היה ביד לוה שפרעו שטרו של מלוה ואבדו לפיכך אין נזקקין : לא שנו · דנאמנת בשבועה ולא חיישינן לשובר אלא כתובת אשה מ ש ו ם חינא : ואי חיישת לשובר התם נמי ניחוש בב"ח אמאי נפרע שלא בפניו בשבועה ניחוש שמא שובר יש לו ללוה: א"ל התם בב"ח הנפרע שלא בפניו אמרינן לא חיישינן לשובר כדאמרי' מעמא אבל בעל מ ו א חיישינן לשובר : ואם אמר אבי היתומים קודם מיתתו תנו לפלוני נזקקין ב"ד ונותנין : ואם אמר תנו שדה זו ומנה זו לפלוני נזקקין ואין מעמידין אפוטרופוס ליתומים על זה הדבר לדון עם המלוה דכיון דאמר בפירוש שדה זו ומנה זו נותנין אותה לו : [אבל אם אמר שדה סתם ומנה סתם נזקקין ומעמידין אפוטרופוס ליתומים שיטענו שמא לא אמר על שדה זו אלא על זו וידהדור לזיבורית : אבל נמצאת שהיתה לו שדה שאינו שלו · ואמר תנו לו שלא היתה של מת אלא של זה שצות ליתנה לו ודאי נותנין לו אותה שלא היתה שלו אע"ג דאמר שדה סתם ואין מעמידין אפוטרופוס דכיון דאיכא עדים דאמר שלא היתה שלו אלא של זה אין צריך אפוטרופוס דאחזוקי סהדי בשקרי דאמרי דשל זה היא לא מחזקינן : בבולהו מעמידין אפוטרופוס אפילו באומר שדה

שיטה מקובצת

א) כשחייב מודה אות ב' נמחק : ג) לינטר · גליון הבא מיירי במלוה דעובד כוכבים ב ל א רבית וקבל עליו להמתין ימי ההכרזה · הרא"ש ז"ל : ג) לא ורבא : ד) אפוטרופוס יא ב ל א) כ"א אי אם יש לו שובר כ) הס"ד ומעמידין הוא תה"ד דאמרי נהרדעי כו' ג) תוי ל"ל אחייב אפוטרופוס אמרי : ה) הנפרעת כתובה שלא : ו) שובר · גליון והרא"ש תירץ דרבא דאמר מעמא משום שובר לא קשה ליה כל הני בריתות דמוקי לה כס"ד אין כותבין שובר : ז) לצדדי · גליון והרי"ם תירץ דרבא אמר לפילתיה מקמיה דרב הונא ורב הונא אקשיה ליה ושני ליה וקבלה מיניה ובתר כן אמר מילתיה : ח) ר"י דתנו דקאמר היינו דהודה שחייב לו ואא' תיבת נזקקין נמחק ותיבות איצטריכא ליה ל"ש ונמחק : ט) כגון שלא תבעוהו והודה מעצמו כדאמרינן בפרק גט פשוט : י) אבוה א"ל וכי : יא) ואין לומר אחזוקי : יב) אם לאו דשמא פרע ושכח ויש לו שובר ויעמידו כו' והשאר נמחק: יג)עדות פרעון או התפסת צדדי · גליון

שיש עדים שהיתה של אדם אחר ולא אכלה שני חזקה נזקקים לחזיר שדה לבעלים ואין מעמידין אפוטרופוס לחזור ולהכחיש העדים כו' · תוספות הרא"ש ז"ל : יד) אותה לפי שמתחייב תיבת אלא ל"ש ונמחק :

מתני' ידור גאלה · ידור יחזירנה לעולם דשמא משום ערמה מגרש לה שתגבה כתובתה מן ההקדש ויחזירנה קינוניא · ערמה: **גמ'** לימא כתנאי אמרה לשמעתיה · ולאו דברי הכל היא · אלא בברייא · דתנא קאמר ר"א דאדם עושה קינוניא על הקדש דמאי דשקיל מהקדש ליהוי דידיה: **אבל בשביב מרע** · דלמיתה קאי: **אין אדם חוטא ואם לו** · להרויח בשביל אחר לא יחטא: ר"א סבר כיון דמדליק ליה ברבים שלא יחזירנה שוב אין לו הפרה הלכך מהני הגדר ומדליק: **יש לו הפרה** · ומש"ה אינו לריך דהא לא מהני מידי: **על דעת רבים** · שאומרים לו גדור: **בשאלה דהקדש פליגי** · ר"א סבר אין בשאלין על ההקדש לחכם ולחפץ אומר לו לחכם לא לדעת כן נדרתי והקדש טעות הוא אפ"ה אין חכם מתיר נדרו הלכך זה המגרש את אשתו ש) בהקדישו מתחרט ואינו מוצא חכם שיתירנו ולכך עושה קינוניא זו ורבי יהושע סבר בשאלין על הקדש י) והכא אינו לריך לידור לגאלה דאי משום קינוניא הוה עביד הוה מתשיל על נדריה ולא יא) בעי לגרשה: **והתניא** · ביתומות דבשאלה פליגי: **הן הן דברי ר"ש הן הן דברי** · מחלוקת ר"א ורבי יהושע הייט נמי מחלוקת ב"ש וב"ה: **הקדש טעות הקדש** · ואין שאלה להקדש · הקדש טעות כגון שור לבן הוצאת מביתי יב) הקדש ונמצא שחור: **אמר כל דמגרש בבי דינא מגרש** · שיאמרו לו דור גאלה ילך בלגרשה ויגרשנה: **דבשן הוה** · רב הונא ואי הוה מגרשה לא מלי לאהדורה: **ברשב"ג** · במס' כתובות (דף לה:) האומר בשעת מיתה נכסיי לך ואחריך לפלוני וירד הראשון ומכר יג) [ואכל כו'] רשב"ג אומר אין לשני אלא מה שייר הראשון וה"ל הוי רשע ערוס: קבלן

מתני' המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ר"א אומר *כשיגרשנה ידור הנאה רבי יהושע אומר אינו צריך כיוצא) ברבר ארשב"ג אף *הערב ל'אשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה ידירנה הנאה שמא יעשה קינוניא על נכסים של זה ויחזיר את אשתו: **גמ'** במאי קמיפלגי רבי אליעזר סבר אדם עושה קינוניא על ההקדש ורבי יהושע סבר אין אדם עושה קינוניא על ההקדש ואלא הא *דאמר רב הונא ישביב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי נאמן חזקה ג) אין עושה קינוניא על ג) הקדש לימא כתנאי אמרה לשמעתיה לא עד כאן לא פליגי אלא בבריא אבל בשביב מרע דברי הכל אין אדם עושה קינוניא על ההקדש ד)מ"ט *אין אדם חוטא ולא לו איכא דאמרי בבריא דב"ע לא פליגי ה) *(דאין) אדם עושה קינוניא על הקדש והכא בנדר שהודר ברבים קמיפלגי °מר סבר יש לו הפרה ומ"ס אין לו הפרה ואיבעיא אימא דב"ע נדר שהודר ברבים "יש לו הפרה והכא בנדר שהודר על דעת רבים קמיפלגי ואלא הא דאמר אמימר *נדר שהודר ברבים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה לימא כתנאי אמרה לשמעתיה ותו רבי יהושע אומר אינו צריך אינו מועיל מיבעי ליה אלא הכא בשאלה דהקדש קמיפלגי ותתניא המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ר"א אומר כשהוא מגרשה ידור הנאה רבי יהושע אומר אינו צריך וא"ר אליעזר ברבי שמעון הן הן דברי בית שמאי הן הן דברי ב"ה *שב"ש אומרים הקדש טעות הקדש וב"ה אומרים הקדש טעות אינו הקדש: וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר וכו': *משה בר עצרי ערבא דכלתיה הוה ורב הונא בריה צורבא מרבנן הוה ודחיקא ליה מילתא אמר אביי ליכא דנסבי עצה לרב הונא דליגרש לדביתהו ותיתבע כתובתה מאבוה ולהדרה מיהדרי א"ל רבא והאמן ידור הנאה תנן ו) ואביי אמר כל דמגרש בבי דינא מגרש לסוף איגלאי מלתא דכהן הוה אמר אביי *בתר עניא אזלא עניותא ומי אמר אביי הכי *)והאמר אביי איזהו רשע ערום "זה המשיא עצה למכור בנכסים כרבן ז) [שמעון בן] גמליאל בריה שאני וצורבא מרבנן שאני ותיפוק ליה דערב ח) דכתובה לא משתעבד מנכסים משועבדים ומהקדש דהוי כמשעבדי דלחיתא בפרק שבועת הדיינין (שבועות מב: ופס) אלא בשבועה וכיון דלא חיישינן שעשה קינוניא להודות כמה חייב כמו כן אין לחוש כאן שמגרש אשתו ואחזור וישאלנה שאין סברא שיעשה קינוניא על ההקדש נגבי גירושין יותר מש"מ: **מר** סבר ים לו הפרה · וא"ל מה נמי דיש לו הפרה מ"מ קי"ל דלריך לפרנס הגדר וא"כ לא מיפר קמי מחכם לא מיפר ליה וא"ל דאין לריך לפרנס הגדר כי אם הלשון שגדר בו אבל א"ל לפרנס למה גדר ולא דמי להיתא דגיטין פ' האשה (דף לה:) נבי כהן שנשא אשה בעבירה דאמר עלה טדר ועובד יורד ומגרש דאמרת עלה דלריך לפרנס ומש"ה לא מתיר ליה מכח הוא טדר שלא יהנה מאשתו פסולה כשיבא לפני חכם ומפרנס לו גדרו לא יתיר לו אבל הכא לא יעמוד מלהתיר אפי' אם יעמוד הלשון שגדר:

בשאלה דהקדש קמיפלגי · פי' דלר' יהושע ים שאלה לפיכך אין לריך להדיר הגאה דלא חיישינן שעשה קינוניא קינוניא לנגבות מן ההקדש דלמה לו לגרשה ישאל על ההקדש ויהיה הקדש בטעות ואז לא יהיה הקדש ותימה קלת דקי"ל כבית הלל דהקדש בטעות לא הוי הקדש וא"כ היאך קאמר רב הונא דבבריא אדם עושה קינוניא להקדש ומה יעשה קינוניא כיון דמלי שאיל על ההקדש כמו שאמר ר' יהושע ולפי מה דפרישית לעיל ניחא דקינוניא דשבועה דבר שהוא קל עביד ולא יאשאל על הקדשו לא מבעי ליה מה לגרשה אשתו כדי להחזירה לא עביד כיון דמלי שאיל על הקדש: **ותיפוק** ליה דערב הוא וכו' · תימה אמאי לא פריך הכי כל הני פירכות אמתני' וי"ל דעל מתני' לא רלה להקשות לפי שהיה פשוט לתרץ דהוה ליה ואתחדיף: ערב

מנכסים משועבדים ומהקדש דהוי כמשעבדי דלחיתא בפרק שבועת הדיינין (שבועות מב: ופס) אלא בשבועה וכיון דלא חיישינן שעשה קינוניא להודות כמה חייב כמו כן אין לחוש כאן שמגרש אשתו ואחזור ויגרשנה קינוניא על ההקדש נגבי גירושין יותר מש"מ: **מר** סבר ים לו הפרה · וא"ל מה נמי דיש לו הפרה מ"מ קי"ל דלריך לפרנס הגדר וא"כ לא מיפר קמי מחכם לא מיפר ליה וא"ל דאין לריך לפרנס הגדר כי אם הלשון שגדר בו אבל א"ל לפרנס למה גדר ולא דמי להיתא דגיטין פ' האשה (דף לה:) נבי כהן שנשא אשה בעבירה דאמר עלה טדר ועובד יורד ומגרש דאמרת עלה דלריך לפרנס ומש"ה לא מתיר ליה מכח הוא טדר שלא יהנה מאשתו פסולה כשיבא לפני חכם ומפרנס לו גדרו לא יתיר לו אבל הכא לא יעמוד מלהתיר אפי' אם יעמוד הלשון שגדר:

בשאלה דהקדש קמיפלגי · פי' דלר' יהושע ים שאלה לפיכך אין לריך להדיר הגאה דלא חיישינן שעשה קינוניא קינוניא לנגבות מן ההקדש דלמה לו לגרשה ישאל על ההקדש ויהיה הקדש בטעות ואז לא יהיה הקדש ותימה קלת דקי"ל כבית הלל דהקדש בטעות לא הוי הקדש וא"כ היאך קאמר רב הונא דבבריא אדם עושה קינוניא להקדש ומה יעשה קינוניא כיון דמלי שאיל על ההקדש כמו שאמר ר' יהושע ולפי מה דפרישית לעיל ניחא דקינוניא דשבועה דבר שהוא קל עביד ולא יאשאל על הקדשו לא מבעי ליה מה לגרשה אשתו כדי להחזירה לא עביד כיון דמלי שאיל על הקדש: **ותיפוק** ליה דערב הוא וכו' · תימה אמאי לא פריך הכי כל הני פירכות אמתני' וי"ל דעל מתני' לא רלה להקשות לפי שהיה פשוט לתרץ דהוה ליה ואתחדיף: ערב

לבי יגרשנה ידור הגאה · תימה לרבי למה ידור הגאה וכי מה הוא עושה והלא אינו רואה שנובה מן ההקדש ואדרבה לאשה היה לו לקונאה שנובה מן ההקדש וי"ל כיון דחיישינן שמא עשה קינוניא על ההקדש או על הערב שהכנים בערבות לדידה לא קנסוה רבנן ולו ראוי לדור כדי לידע [אם] כוונתו להערים ולא תועיל לו כוונתו *שהדירוה: **אלא** הא דא"ר הוא שביב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי נאמן כו' · וא"ת והרי בפ' בתרא דב"ב (דף קטה. ופס) מוקי למלתיה דרב הונא בדנקיט שטרא וא"כ היכי שייך הכא תפשא דקינוניא הרי האמר מקויים ביד פלוני ובודאי קושטא קאמר וי"ל דע"כ איכא תפשא דקינוניא דאי לא אמר מנה לפלוני בידי אפילו היה לו שטר בידו לא יחזול אלא בשבועה והתפשא דאמר מנה לפלוני בידי טעל בלא שבועה וה"נ איתא בפרק שבועת הדיינין (שבועות מב: ופס) נבי הא דתנן נשבעין לקטן ולהקדש ומפרש בגמ' עלה להקדש ליפרע מנכסיו הקדש (ופרק) תניא מנכסיו משועבדים לא תפרע אלא בשבועה מה לי משועבד להדיוט מה לי משועבד לגבוה סד"א להדיוט הוא דאדם עושה קינוניא להדיוט אבל להקדש אין אדם עושה קינוניא להקדש קא משמע לן והא אמר רב הונא שביב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי נאמן חזקה אין אדם עושה קינוניא על ההקדש הכי מילי שביב מרע דאין אדם עושה קינוניא להקדש אבל בריא אדם עושה קינוניא להקדש אלמא אשכחן התם קינוניא נבי שבועה ה"נ אמרינן הכא מיהו תימה לפי מאי דמסיק התם דווקא בשביב מרע אמר רב הונא דאין אדם עושה קינוניא להקדש אבל בריא אדם עושה קינוניא להקדש והכא אמר דבבריא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע ואמר רבי יהושע דאין אדם עושה קינוניא להקדש וא"כ נימא דרב הונא דלא כרבי יהושע וי"ל דקינוניא זוטרתי כגון להפסד עלמא מסבעה בריא עושה קינוניא להקדש יד) ומ"מ מייתי ספיר ממילתא דרב הונא על מתני' מ"ש דאפילו קינוניא בשבועה א"ל דאין אדם עושה קינוניא להקדש [כ"ש קינוניא דמתני' דין גרם אשתו]: **דחזקה** אין אדם חוטא ולא יו · לכך נאמן להגבותו בלא שבועה ואע"ג דאין מזקקין

רבינו גרשום

זו ומנה זו]: המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה · הרי היו הנכסים משועבדים לכתובה ואין ההקדש הקדש בטור ואם מגרש את אשתו הרי היא גובה מאותו הקדש: [ר' אליעזר אומר כשהוא מגרש ידירנה] ידור הגאה שלא יחזירנה ולא יהנה מן המנה [עוד] דרחיישינן שמא בתחבולה עשה את זה שנשביל כך הוא מגרשה כדי שתגבה כתובתה מן ההקדש ואא"כ יתירנה ויאכל הנכסים עמה: ור' יהושע אומר אינו צריך · להדירה: הערב לאשה בכתובתה · אדם אחר שנעשה לה ערב ע"י בעלה בשעת נשואיה שאם לא תפרע לה בעלה כתובתה אם יגרשנה שיפרע לה הוא והיה בעלה מגרשה קרי שתחזור על הערב לתובעו כתובתה: [ידירנה · דחיישינן שמא עשו קינוניא]: מנה לפלוני בידי נאמן · דאותו מנה אינו קדוש דאינו שלו: [דברי הכל · בין ר' אליעזר בין ר' יהושע דנאמן: דאין אדם· שמת חוטא לומר אינו הקדש לצורך אחר אלא א"כ וראי הוא כן]: בנדר שהודר ברבים· שהדיר את אשתו ברבים [קא מיפלגי: מר סבר · ר' יהושע]: יש לו הפרה · ואינו מועיל כלום הלכך מה הגאה יש במה שידירנה לכשתגבה כתובתה יפרע: [ור' אליעזר סבר אין לו הפרה]: על דעת רבים · שהוקקו קדרים להדירה: ותו [הא דקתני] ר' יהושע אומר אינו צריך · [שידירנה]: אינו מועיל שידירנה מבעי ליה דאיל ויש לו הפרה: בשאלה דהקדש קא מיפלגי · שכשהקדיש נכסיו גירש את אשתו ונכתבה כתובתה מהו אם יכול זה המקדיש לישאל על הקדשו לפני חכם ולומר אילו הייתי יודע שהיא יכולה לחזור ולגבות כתובתה מן ההקדש לא הייתי מקדיש ומנמא שלא היה הקדש טעות ושמא יהיה מחזיר את אשתו והיו אוכלין הנכסים הלכך קסבר ר' אליעזר ידירנה הגאה כדי שלא יהא נשאל ור' יהושע סבר אינו צריך להדירה שאין אדם יכול לשאל על הקדש שאפילו יאמר על דעת כן לא הקדשתי אפ"ה הוי הקדש דהקדש טעות הוי הקדש: [והתניא · בברוחתא]: ב"ש כר' יהושע ואין נשאלין וב"הלל כר' אליעזר ונשאלין הלכך ידירנה: דחזקה ליה מלתא שירד מנכסיו · דב"ד שיגרשנה בפניהם ואמרו לו תדור הגאה שלא תחזירנה עוד לעולם: אמו כל דמגרשב) בי דינא מגרש · אפילו [בפני] ג' הדיוטות יכול לגרש שאינן יודעין שצריך להדירה: [דכהן הוא · שאמור בנרושה]: המשיא עצה למכור בנכסים כו' נכסי לך ואחריך לשלנו[ידי הראשון ומכר ואכל אותו מיד הלקוחות דברי רבי שב"ג אומר אין לשני אלא מה ששייר ראשון הכא נבי רשעות ערומיות הוה דמסיב ליה עצה] [בריה שאני · [דכבר] דסוף דבר ראוי הוא ליורשו וצורבא מרבנן שאני דמצוה להשאיר עצה כדי שיהו לו נכסים ויעסוק בתורה: [דערב דכתובה לא משתעבד מלשאול על הקדשו · תוס' הרא"ש ז"ל: ס] פליגי דאדם תיבת דאין נמחק: ו) ואביי אמו כל דמגרש בבי דינא מגרש · ראיתי מן הגדולים שרקדקו מכאן שאם לא הדירה בשעת נתינת הגט אין מדירין אותה [דאי לא] תימא הכי מאי קאמר אביי אמו כל מאן דמגרש בבי דינא מגרש מאי נפקא מינה אם לא יגרש בב"ד פ"ש כשחבוא לגבות כתובתה מחמיה ידירנה הגאה ולא נהירא לי דא"כ מאי הועילו חכמים בתקנתם וכי כל המגרש את אשתו שואלין אותו בית דין אם יש לאשתו ערב בשביל כתובתה שידירנה הגאה ואף אל"ל אי אפשר שלא יצא הקול בעיר שיש לה ערב בכתובתה מכל מקום אבתי יל"ד וינרשנה בעיר אחרת ועוד דמלתא בלא שמעא הוא ומה אם בלא הבעיתו דורשין מובתו ומוענין לאלם הוא עצמו לא כ"ש וע"כ אני אומר אם ידעו בית דין הערבות מדירין אותו כ"ש אם לא הדירום ב"ד והערב תובע בשעה שהוא באה לגבות שידירום ומתני' אתא לאשמועינן דב"ד היודעים בערבות ג) עד שידירוה הגאה ואפילו אין הערב שם אר אם ישנו שם ושותק כגון זה פתח פיך לאלם והכא קאמר אביי אמו כל מאן דמגרש בבי דינא שיודעין שחמיה נתערב בכתובתה הוא מגרש ילך ב"ד שאין יודעין הערבות וינרשנה ותו ליכא למיחש שידירנה חמיה הגאה בשתתבע כתובתה דודאי אי הוה ידע בגירושין היה מוחה שלא יגרשנה עד שיודור הגאה כי הוה יודע שאם ד) לא יגרשוה אבל כיון שגרשה ניחא ליה מפי שתאבל כתובתה עם בנו משתכניסות לאיש אחר · תוס' הרא"ש ז"ל: ז] כרבן גמליאל·ס"א רשב"ג: מ] דערב הוא וערב דכתובה: ס] אשתו מתחרט בהקדשו ואינו: י] הקרש והלכך אינו תיבת הכא נמחק: יא] ולא הוה בעי: יב] מכיתו ראשון הקרש: יג] ומכר ואכל: יד] להקדש אבל קנוניא כי האי לגרש אשתו ולהחזירה אפשר רב הונא בר' יהושע דבריא נמי לא עביר וס"ס: טו] אבל קנוניא כי האי ותיבות נבי גירשה נמחק: דאתמר

ב) פי' רבינו נסים מפי' כל המפרשים כל דמתרבים ר"ל סבר דיש שלוה בהקדש ערכין פירש בן ז"ל דגם כרמב"ם ז"ל ופ"ז מהלכות ערכין פירש בן שם סממה עליו הר"ן: כפי"ל דכתובות וגם מה דהקדש מפמרבים דל"ל מדר"ל דפסחים מ"ו ודוי"ס · ב) נלמה ד"ל דגי דיגת רבא וכן גרס רבינו בהדיא בב"ב קע"ד ע"ס · ג) נלמה ד"ל דד"ד היודעים בערבות מחוייבין לעבר בגילוים עד שידירוהו בגאה וכו' · ד) נלמה דל"ל כי היה יודע שאם יגרוע אותו להדיר בגאה ממנה בודאי לא יגרשנה ·

יב א מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' ט' ופ"ז מהלכות מישות הל' י :

כשהדירוהו ל"ק

יג ב מיי' פ"ו מהל' מישות הלכה ט ופ"ז בהגאות ובמ"מ פוסק"מ ה"ט פ"ז סימן קב סעיף ז [ובכ"מ אלגם כתובות פ"ו דף קכ.] :

יד ג מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה יט :

טו ד מיי' פ"ו מהלכות מכירה הלכה ה סמג לאוין רמח פוסק"מ ה"ד סימן רכח סעיף כג:

טז ה מיי' (פ"ז מהל' מישות הלכה ט) פ"ב מהלכות זכייה ומתנה הלכה ט [פוסק"מ מ"מ סימן רמח סעיף ג] (פוסק"מ מה"מ פ' קב סעיף ז) :

יח ו מיי' פכ"ם מהלכות מלוה ולוה הלכה ו ופ"ז בהגאות ובמ"מ ובנ"מ ופ"ז מהלכות מישות הלכה ט ופ"ז בהל' פוסק"מ מה"מ פ' קב סעיף ו :

גליון הש"ס

גמרא מר סבר יש לו הפרה · עיין תוי"ט פ"ס מ"ה דכתובות ד"ה בני הכנסת :

שיטה מקובצת

ח) צריך כיוצא בו ארשב"ג הערב כ"א וכן היה רשב"ג אומר הערב כו': ב) חזקה אין אדם עושה קנוניא על ההקדש וגובה שלא בשבועה אף על גב דאין נפרעין מנכסים משועבדים להדיום בלא שבועה וכ"ש מאלו נכסים שהן משועבדים להקדש הכא אין צריך לישבע לתוצא את עצמו מחשש קנוניא ובמתני' נמי אמר רבי יהושע דאין צריך לידור לתוציא עצמו מחשש קנוניא · תוס' הרא"ש ז"ל: ג) על ההקדש לימא: ד) מ"מ אין אדם דעתא ולא לו ולחבי אמר רב הונא במילתיה שכיב מרע דבולתו מידו אבל בבריא פליגי א"נ רב הונא אמר דוקא שכיב מרע לא חיישינן לקנוניא דאין אדם דעתא ולא לו אבל בבריא חיישינן לקנוניא ואף ר' יהושע מודה דהא דלא חיישי ר' יהושע במתני' לקנוניא משום דרא"מ' דוודאי לא היה מגרש את אשתו לעשות מסות קנוניא לתקרש דאם הוא מתחרם על שהקדיש את נכסיו ישאל על הקדשו ווה נוח וקל לעשות מסות שמגרש את אשתו אבל בהא דרב הונא חייש לקנוניא דנוח לו לומר מנה לפלוני בידי

ט) פי' כגון טוח טיפון מפי' כל המפרשים כ"ל סבר דיש שלוה בהקדש ערכין פירש בן ז"ל דגם כרמב"ם ז"ל ופ"ז מהלכות ערכין פירש בן שם סממה עליו הר"ן: כפי"ל דכתובות וגם מה דהקדש מפמרבים דל"ל מדר"ל דפסחים מ"ו ודוי"ס · ב) נלמה ד"ל דגי דיגת רבא וכן גרס רבינו בהדיא בב"ב קע"ד ע"ס · ג) נלמה ד"ל דד"ד היודעים בערבות מחוייבין לעבר בגילוים עד שידירוהו בגאה וכו' · ד) נלמה דל"ל כי היה יודע

ערב תנן הקדש תנן לוקח מהו · תימה לרבי וכי לא ידע שבכל הש"ס דלאחר גובה כתובתה מן הלקוחות כה)*והרדעי דאמרי כמי לא גבינא אמאי איכא גובה מן הלקוחות ומאי י"ל שמכר נכסיו וגירשה מיד לכך היה חושש משום קינוטין אבל אם היה המכר קודם הרגה מן הגירושין שגירשה לאחר זמן לא היינו חוששין מן הקינוטין: **הפודה** פודה · לפרש"י משמע דהיינו האי דמפרש אחר כך הקדש תמצים והיה חובו מנה מוסיף עוד דינר ואין הלכון משמע כן לפיכך נראה לפרש דהכא מיירי שאין בחוב כנגד הנכסים אלא מיירי כגון הקדש מאה והיה בחובו ל' מנה והפודה כל הרווח לפדות יפדה מן ההקדש ויתן כנגד המותר שהנכסים יתירים על החוב ויצאו כל הנכסים לחוץ ע"י כך שהרי כנגד החוב לא חל ההקדש והיה נראה שפדה הכל ולא אמרי' שיצא הקדש בלא פדיון והפודה יתן לאשה כתובתה לו לבעל חוב:

מוסיף עוד דינר כו' · פירש"י בעל חוב יוסיף להלוותו דינר ופודה הנכסים האלו משמע לפירושו שהבעל חוב עצמו פודה ואין לשון המשנה משמע כן דקתני על מנת ליתן כו' לכן נראה לפרש שהלוה יוסיף להלוות עוד דינר ופודה הנכסים האלו כדי ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו: **משום** דר' אבהו · מכאן מביא רש"י *ראייה דהא דאמר רבא (כתובות דף נט:) הקדש מפקיע מידי שיעבוד לוקח הקדש דקדושת הגוף דחמיר אבל קדושת דמים לא דהא הכא דמן הדין אין הקדש חל על הנכסים כיון דמשועבדים הם ואין צריך פדיון אלא משום דר' אבהו אלא יאמרו כו' וספק ביד מורי אם הלוה אין לו כי אם מטלטלין דהייב קדושת דמים והקדיש הלוה אם יחול הקדש אם לא דודאי אם מכרן המכר מכר ולא יתפוס המלוה מיד הלוקח לפי שאין שיעבוד המלוה על המטלטלין אבל הקדש ספק הוא אם יחול עליהן ואין להוכיח מהא דפרש"י אהא דאמר רבא (נ"ל דף לג:) עשה שורו אפוטיקי והקדישו אין ב"ח גובה אימנו דלוקח קדושת הגוף הוא דמפקיע מידי שיעבוד אבל קדושת דמים לא משמע אפי' מטלטלין אין ההקדש חל עליהן אם הוא קדושת דמים אין זו ראייה דאפשר דהעמידה כגון שהקנה למלוה מטלטלי אגב מקרקעי דהא"ג חל שיעבוד המלוה על המטלטלין כדאיתא פ' חזקת הבתים (נ"ג מד:) ואפי' מן הלוקח יגבה כו) ונראה דמתני' מייירי בכל נכסי בין מקרקעי בין ממטלטלי וקאמר דלא יחול ההקדש ואין צריכין פדיון אלא משום דר' אבהו)*:

ואם לאו אינו פודה · פירש רש"י ואם לאו דחובו יותר מהקדישו אינו פודה דהכי אוקמיה ליה עליו הלכך לא נגבי מהקדש ל"ש ואם לאו אינו פודה אלא בלא פדיון יקח וכראשון אם לא הקדשו כלום: **עד** פלגא · יש לישבו כשמי לשונות דכיון שאינו בשוה לחוב ולא לאו אינו פודה אלא בלא פדיון יקח ואינו נראה לי עיקר ולי נראה עיקר דה"פ אם היה חובו כנגד הקדשו אין מן ההקדש פודה לפי שדרך כל פודה הקדש מוסיף על כדי שויו ופודה שלא יבא ליהנות מן ההקדש כדאמרינן בפרק הזהב גבי מעשר שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו וכשחובו כנגד הקדשו הוא מוסיף על חובו מעט שלא לפדות בצמצום דהאיל וירד הקדש זה לתורת פדיון צריך לכלול ולפדות את הכל אבל אם הוחב מרובה מן הנכסים אינו פודה ולוקח בלא פדיון כיון שהחוב מרובה ולא ירדו הנכסים לתורת פדיון ולא שייך למימר שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון כיון שהחוב מרובה מן הנכסים וכולן משועבדים לחובו · הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יח)ער פלגא · גליון שעד כאן דנלילן בשובת קרקעות דכאמרינן בפרק אלמנה ניוחנות גבי שום היתומים וגבי אונאת קרקעות שעד כאן קיים המקח לפר"ת הלכך יש לחוש שיהו סבורין שצריך פדיון שאין זה יותר משוה בשוה ויתמהו אם לא יפדהו כלל אף אם יודעים שאין המשועבד צריך פדיון יהיו סבורים שצריך לפדיון קצת שאי אפשר לצמצם מעותיו הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יכ) אותן נרינון: יג) שני מעצדין: יד) רבי אליעזר: טו) אין אומרים לו למכור מן המרובה וליקח לו מן המועט: טו) קא יהבא זוזי אדם אדם אות ו' נמחק: יז) אלייהו דאין אדם אות ו' נמחק: יח) בתרא שאם: יט) דהשתא איכא למימר דכי אוקמיה: כ) היסונינה היסונינה אדם ס' נמחק: כא) פלגא אפילו לא שוה אלא פלגא דיש לך אדם עשיר שקונה קרקע פי שנים בשווייה אבל: כב) סמ וסנדליו והפילין כג) בקר שלו הן: כד) לו תפילין בדמים ופורה: כה) נהרדעאי ורב פפא: כו) יגבה ואומר דתמני: כז) ולא

כמיסר ואינו גובה ופי' לא ואינו פודה אלא בלא פדיון יקח ואינו נראה לי עיקר ולי נראה עיקר דה"פ אם היה חובו כנגד הקדשו אין מן ההקדש פודה דינר ופודה לפי שדרך כל פודה הקדש מוסיף על כדי שויו ופודה שלא יבא ליהנות מן ההקדש כדאמרינן בפרק הזהב גבי מעשר שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו וכשחובו כנגד הקדשו הוא מוסיף על חובו מעט שלא לפדות בצמצום דהאיל וירד הקדש זה לתורת פדיון צריך לכלול ולפדות את הכל אבל אם הוחב מרובה מן הנכסים אינו פודה ולוקח בלא פדיון כיון שהחוב מרובה ולא ירדו הנכסים לתורת פדיון ולא שייך למימר שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון כיון שהחוב מרובה מן הנכסים וכולן משועבדים לחובו · הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יח)ער פלגא · גליון שעד כאן דנלילן בשובת קרקעות דכאמרינן בפרק אלמנה ניוחנות גבי שום היתומים וגבי אונאת קרקעות שעד כאן קיים המקח לפר"ת הלכך יש לחוש שיהו סבורין שצריך פדיון שאין זה יותר משוה בשוה ויתמהו אם לא יפדהו כלל אף אם יודעים שאין המשועבד צריך פדיון יהיו סבורים שצריך לפדיון קצת שאי אפשר לצמצם מעותיו הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יכ) אותן נרינון: יג) שני מעצדין: יד) רבי אליעזר: טו) אין אומרים לו למכור מן המרובה וליקח לו מן המועט: טו) קא יהבא זוזי אדם אדם אות ו' נמחק: יז) אלייהו דאין אדם אות ו' נמחק: יח) בתרא שאם: יט) דהשתא איכא למימר דכי אוקמיה: כ) היסונינה היסונינה אדם ס' נמחק: כא) פלגא אפילו לא שוה אלא פלגא דיש לך אדם עשיר שקונה קרקע פי שנים בשווייה אבל: כב) סמ וסנדליו והפילין כג) בקר שלו הן: כד) לו תפילין בדמים ופורה: כה) נהרדעאי ורב פפא: כו) יגבה ואומר דתמני: כז) ולא

לו מן אחד מרובה · כגון שהיה לו הרבה מעצרין ומכין מן אחד מועט כגון שאין לו אלא מגירה אחת אין אומרים לו מן המרובה וליקח לו מן המועט: כח) אין מוסיפין לו מן המועט אלא יהבו לו אותו עצמו ולא יוהר הואיל ולא היה קודם לכן אלא אחד · כלומר אין מוסיפין לו מן המועט · כלומר מעלין לו תפילין · נטפלין ממנו תפילין שאף הן קרוי נכסים: עד

(נפסחים לח. וכמאר דוסקי)

שיטה מקובצת

ל) דאתמר ס"א אתחר: ב) ליה נכסי משתעבד תיבת נכסי נמחק:ג) מידי חסרה אות י' נמחק: ד) מאי מעמיה אות א' נמחק: ה) מידי חסרה אות י' נמחק: ו) לאשה כתובתה אות ב' נמחק: ז) חובו · גליון נראה מולא אמר מוסיף דינר אלא בסיפא מ ש מ ע דרישא לא צריך ומיירי שהנכסים שהקדיש הם יתירים על הכתובה והחוב הלכך הפודה פודה כל הנכסים ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבע"ח את חובו ומותר הדמים יתן לחקדש ואין צריך לתוסיף דינר כיון שיש בפדיון מעות להקדש לא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון והכל פדיון אחד והלק הכתובה והחוב נפדה אבל חלק ההקדש אבל בסיפא דהקדש תשעים מנה והחוב מאה מנה (צריך לתוסיף דינר) ראין לחקדש כלום ויאמרו הקדש יוצא בלא פדיון [צריך לתוסיף דינר] · הרא"ש ז"ל: ח) הקדיש בתשעים מנה · עיין ת ש ו ב ת הרשב"א סי' תרי"ח: ט) הקדיש בתשעים מ נ ה וכו' בתוספתין: י) ואם לאו אינו פודה' פרש"י אינו גובה מן ההקדש דלאו אדעתא דהכי אוסיפה אלא המוניה היסונינה ולא נראה לי דבכמה מקומות אשכחן דמורף מן הלקוחות אע"ג דאינו שוה כנגד חובו ו ל א אכרינן המוניה היסונינה ועוד הוי ליה כמיסר ואינו גובה ופי' לא ואינו פודה אלא בלא פדיון יקח ואינו נראה לי עיקר ולי נראה עיקר דה"פ אם היה חובו כנגד הקדשו אין מן ההקדש פודה פירוש מוסיף דינר ופודה לפי שדרך כל פודה הקדש מוסיף על כדי שויו ופודה שלא יבא ליהנות מן ההקדש כדאמרינן בפרק הזהב גבי מעשר שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו וכשחובו כנגד הקדשו הוא מוסיף על חובו מעט שלא לפדות בצמצום דהאיל וירד הקדש זה לתורת פדיון צריך לכלול ולפדות את הכל אבל אם הוחב מרובה מן הנכסים אינו פודה ולוקח בלא פדיון כיון שהחוב מרובה ולא ירדו הנכסים לתורת פדיון ולא שייך למימר שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון כיון שהחוב מרובה מן הנכסים וכולן משועבדים לחובו · הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יח)ער פלגא · גליון שעד כאן דנלילן בשובת קרקעות דכאמרינן בפרק אלמנה ניוחנות גבי שום היתומים וגבי אונאת קרקעות שעד כאן קיים המקח לפר"ת הלכך יש לחוש שיהו סבורין שצריך פדיון שאין זה יותר משוה בשוה ויתמהו אם לא יפדהו כלל אף אם יודעים שאין המשועבד צריך פדיון יהיו סבורים שצריך לפדיון קצת שאי אפשר לצמצם מעותיו הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יכ) אותן נרינון: יג) שני מעצדין: יד) רבי אליעזר: טו) אין אומרים לו למכור מן המרובה וליקח לו מן המועט: טו) קא יהבא זוזי אדם אדם אות ו' נמחק: יז) אלייהו דאין אדם אות ו' נמחק: יח) בתרא שאם: יט) דהשתא איכא למימר דכי אוקמיה: כ) היסונינה היסונינה אדם ס' נמחק: כא) פלגא אפילו לא שוה אלא פלגא דיש לך אדם עשיר שקונה קרקע פי שנים בשווייה אבל: כב) סמ וסנדליו והפילין כג) בקר שלו הן: כד) לו תפילין בדמים ופורה: כה) נהרדעאי ורב פפא: כו) יגבה ואומר דתמני: כז) ולא

*)[ועי' תוס' תוס' גיטין מ: ד"ה קדש ותוס' ב"ב מד: ד"ה שוכו]

*)ב"ק קכ: ב"ב קנא.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומיתה וכו' אמה כגון שתקדמו: (ב) ד"ה אם מוכו וכו' דסמתא וכו' ולא מדעתא דהכי נכסי מוחזקים אלא כמוני היסונינה:

רבינו גרשום

כדאמר לקמן]: קבלן הוה · כגון שהתפיסה לה בעלה כתובה בשעת נשואיה והיא נתנה לחמיה והיא האמין לבנו ולכך היה משועבד במקום כתובה מחמיה: מאי איכא למימר דקא ס"ד דרב חנא לא הוי ליה נכסי בשעה [שנעשה] אביו קבלולא נשתעבד· ואיבעית אימא אבא לבני בריה משעבד נפשיה דאמר למלוה הן לו ואני קבלן: דברי הכל משתעבד · דנעשה כמי שקבל מיד המלוה הממון]: מצוה הוא דעבד · שנוקק להשיאן לוחזן ולא מידי חסרה [לאשה] שלא קבל מידה [וקא גרשה לדביתה · הוה · כגון שהתפיסה בשעת נשואיה והיא נתנה לחמיה והיא האמין לבנו ולכך היה משועבד במקום כתובה ולא נתנה לבעלה אני קבלן: אע"ג דליתא ליה נכסי ללוה · בשעת קבלנות משעבד עצמו במקומו הלכך יכולה לגבות כתובה מחמיה: מאי איכא למימר דקא ס"ד דרב חנא לא הוי ליה נכסי בשעה [שנעשה] אביו קבלולא נשתעבד· ואיבעית אימא אבא לבני בריה משעבד נפשיה דאמר למלוה הן לו ואני קבלן: דברי הכל משתעבד · דנעשה כמי שקבל מיד המלוה הממון]: מצוה הוא דעבד · שנוקק להשיאן לוחזן ולא מידי חסרה [לאשה] שלא קבל מידה

[ג"נ חסרה]

[גיטין לג. וש"נ]

[גיטין לג: וש"נ]

[ב"ק לג:]

[פסחים לח:]

הגהות הגר"א

[ד] [ד"ה מנין] [ד"ה מנין] [ד"ה מנין

החייהו מערכך . כלומר תן לו חיותו מערכך: ורבנן . דלא איירו לא בצמח ולא בחמור קסברי הני נכסים גינהו ואין נותנין לו: עד האידנא . דהוו ליה הרבה מעצרין דדוקא מצי לאושולי ולפי שהיה משאיל לו מעצד שואל ממנו מגירה בגנבדו והיה לו מגירות כל צורכו חשתא דאין לו אלא שני מעצדין דליכא לאושולי ליפסי ליה מין המועט או (לאופסי) [לאונחי] ליה מין המרובה קס"ל דלא: אין לו . לגובר לימול: לא כסות אשתו ובניו . אע"ג דעדיין לא לבשו: אע"ג דאמרו עבדים בכסותן [נמכרין] לשבח. שמשביחן כסותן ונמכרין ביוקר: וכן פרה . נמכרת: לאפוקי. לומן השוק ביוקר: וכן מרגלית [אם מעלין אותה] לכרך משובחת. כל אלו אין מוזיין אותן ממקומן להוליכן למקום היוקר אלא כמו שהן שוין במקומו של מקדיש ושל מערך ובאותה שעה (שם ישב כהן) [שמקדישה] ובכך בחשבון אות] היינו אין לו אלא מקומו ושעתה: ובים הוא שלא ישהה המרגלית לקלים. כלומר אם העריך את עצמו והוא אדם קל ועני ויש לו מרגלית ואינה שוה בידוע במקומו אלא שקל מחשבון אותה בשקל ונידון בחשב יד ופטור ואין אומרים ישהוה עד שתמכר ביוקר ולא יהא נידון בחשב יד ת"ל ביום הרוא: סתם הקדש לבדק הבית . מקום שבא כולו לה' לבנין ואין ממנו הנאה לא להנים ולא למובח :

סליק פ"ד קא

אין מקדישין . [שדה בית זרע חומר שעורין] : פחות מב' שנים . לפני היובל כי אם הקדישם משלם חמשים שקלים [כ ד מ מ ר ש קס"ל שיהא אדם חס על נכסיו שהמקדיש שדהו שתי שנים לפני היובל ואח"כ נגאלה (לפני היובל) לפי חשנים שיש מן הגאולה ועד היובל ואותן שנים שהיא ברשו' הקדש יגרע להקדש לכל שנה סלע ופונדיון ויתן (הנאל של הקדש) [לחקדש] (לפוכר) סלע ופונדיון לכל שנה לכור והיא שלו שכך עולה חשבון ג' שקלים מ"מ [שקלים] לפי שנים (עצמה) ושנת חמשים (עצמה) אינה נחשבת שהיא עולה לכאן ולכאן והשקל הנשאר מ ח ל ק ו לפונדיונין ויש בשקל מ"ח פונדיון וסגרע לא שנה סלע ופונדיון חוץ משנה [אחת] ואע"פ שנחסר לשנה אחת פ-נדיון כיון שאילו בא למצוא השבון לחלקו בשוה לכל השנים היה מגיע פחות מפונדיון לשנה ולא רצה לחשוב אלא דבר שלם הילכך קאמר סלע ופונדיון וכל אותן שני היובל שהיתה שלו קודם שהקדישה אין נותן בשביל אחד שנים כלום אבל אם הקדישה בפחות מב' שנים קודם היובל ובא לגאולה אין נותן לאותן ב' שנים ב' סלעים וב' פונדיון ולא יותר אלא משלם חמשים שקל לרעוכר שעורים מ"מ משום דכתיב ה) אם עוד רבות בשנים כלומר שעדיין כשהקדישה נשארו אמ' ב' שנים לפיהן ישיב גאולתו סלע ופונדיון בשנה לכור ואם פחות מב' שנים לפני היובל הקדיש שלא נשארו ב' שנים נותן ב' שקל כון: [ולא גואלין אחר היובל . תאי אחר היובל קא מתרץ גמרא דבכל שני יובל סיירי : פחות משנה שאם בא לגאולה בעשר שנים ומחצה לאחר היובל לא יאמר כיון שלא נגזרה השנה לא אתן בשבילה סלע ופונדיון . אלא מחשב אותה כשנה שלימה ונותן סלע ופונדיון עם השנים הנותרות היינו ולא גואלין פחות משנה]: קא מ"ד דאמורא דאין מקדישין כלל לפני היובל פחות מב' שנים כלומר דלא קדישה (ומקדשה) ורמינהי מקדישין לפני היובל וכו' [לאחר היובל אפ' בפחות ד"ל מ"מ בשנה הנותרת היובל עצמה לא יקדיש פטרש לקמן מ"מ] רב ושמואל . בעי לתרוצי מתניתין מאי אם מקדישין לאו דאין מקדישין כלל קתני אלא אין מקדישין לדעת כן שיהא יכול לגאול בגירוע כדרבתה ב) ואם מעם בשאר בשנים עד שנת היובל מליג שמואל לו כפי שנני ישיב גאולתו כלומר שיגרע הפדיון ולא יתן אלא סלע ופונדיון לשנה שהיתה של הקדש (פחות מב' שנים) לפני היובל הא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל אינו נאול [בגירוע] אלא נב' שקל כון ביחד וכיון שכן [דאין מקדישין לגאול בגירוע פחות מב' שנים] מתניתין עצה טובה קס"ל שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש בזמן שאינו יכול לפדות בגירוע ולהכי קאמר אין מקדישין כו' כדי שלא יפסיד ולא דלא חיילא עליה קדושה : רב אמר קדושה . ואם בא לפדותה נותן ג' שקל כון: [בשלמא לענין מכירה . מוכר שדהו בשנת היובל מליג שמואל עליה דרב לקמן דאינה מכורה משום דאיכא למימר ק"ו מה מכורה קודם היובל יוצאה עכשיו והוחזרת לבעלים אינה מכורה עכשיו בשנת היובל (דחוזרת לבעלים) אינו דין שלא תמכר כלל בשנת היובל אבל הכא מי איכא למימר ק"ו וכה קדושה כבר יוצאה לבעלים ביובל אינה קדושה עכשיו בשנת היובל (כשחוזרת לבעלים) אינו דין שלא תחול קדושה עליה כלל] : והא תנן . דאינה חוזרת לבעלים : אלא הגיע יובל ולא נגאלה הכהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה לתוכה ולקדש בהם אלא דשל הקדש הויא הכי נמי תקדש בשעת היובל : לא שמואל כו' שמעון סבירא ליה דאמר נכנסין לתוכה ולא נותנין דמיה להקדש אלא שלהן תהא וכי

אין להקדש אלא מקומו ושעתו . וא"ת אם כן למה צריך להמתין שום הקדש שנים יום והרי בכל הני דהכא אין ממתינין אע"ג דהוי רווחא דהקדש ואין לומר דהכא מיירי בשקדשה ומשום הכי לא שייך הכרזה זה אינו דהא תניא בתוספתא דפרקין דתפילו לא הקדיש אלא מרגלית לבדה כך הדין דאין ממתינין וי"ל דהכא מיירי במטלטלין ואיתא (בהגוסלא) [בפ' אלמנה מיזונת] (כתובות דף קז:) דאין מכריזין על אלו שמא יגנבו אבל ריש"ל דמתני' דמצריך הכרזה שנים יום מיירי בקרקעות :

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין כו' : **רב** ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל . לפדות פחות משני שנים וכ' פונדיון כ) (יפיס) שהרי אם גאלו הוא לו אחר בחצי משני היובל כב) בין בכ' בין בל' לו בחצי מכל שני היובל הוא נגאל לפי הנשים הנותרות עד יובל סלע ופונדיון לכל שנה ושנה כג) לא זבין אינש קמ"ל : **מתני'** *אחר המקדיש נכסיו ואחר המעריך עצמו יאין לו כ) בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן אע"פ שאמרו עבדים נמכרין בכסותן לשבח שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר ז) משובח מנה ובן פרה אם ממתינין אותה לאיטלים ז) משובחת היא ובן מרגלית אם מעלין אותה לכרך ח) משובחת היא אין להקדש אלא מקומו ושעתו : **גמ'** ת"ר ונתן את הערכו ביום ההוא שלא ישהה *מרגלית לקלים קודש לה' ט) סתם ההקדישות לבדק הבית :

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין לפני היובל פחות משתי שנים ולא גואלין אחר היובל פחות משנה אחת י) אין מחשבין חדשים להקדש אבל הקדש מחשב חדשים: **גמ'** ורמינהו מקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל ובשנת היובל עצמה לא יקדיש ואם הקדיש אינה קדושה רב ושמואל דאמרי תרוייהו יא) אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים יב) וכיון דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים יג) יג) יהא אדם חס על נכסיו ואל יקדיש פחות משתי שנים איתמר המקדיש שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר קדושה ונותן חמשים ושמואל אמר אינה קדושה כל עיקר מתקיפ לה רב יוסף בשלמא לענין מכירה דפליג שמואל עליה דרב איכא למימר קל וחומר יג) ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר אלא הכא מי איכא למימר ק"ו והא תנן ד) הגיע יובל ולא נגאלה כהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה דברי רבי יהודה יד) שמואל בר"ש סבירא ליה דאמר טו) נכנסין ולא נותנין

ורב

ט) [ע' בנכתבותה פי' סגון] כ) [לקמן כח.] ג) [לקמן כח.] ד) [לקמן כה: ט) [שם]

יליתה תני שנה שלילתה כי הא דמפרש לקמן דלקדקה בפגלא דלרבעים ותמני דתי תשבח להחיה יליתה הוה ליה פחות משני שנים לפני היובל ולא מיפרקא בגירוע אלא בחמשין ותי לא תשבח אותן חדשים שילתה ל"ל שני שנים לפני היובל ואיכא פסידא דהקדש דלא שקיל אלא שני סלעים ופני פונדיונין הכא ודלתי מתחבין אותה ביליתה גמורה : **גמ'** ורמינהו מקדישין בין לפני היובל. דמשמע לפיון פחות מב' שנים : רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין לגאול בגירוע פחות מב' שנים. המקדיש שדה לחוצה בשנה ראשונה של יובל ובא לגאולה נותן בבית כור ל' סלעים כדכתיב זרע חומר שעורים ואם הקדישה עשר שנים או עשרים לאחר היובל מחשבין השנים הנותרות עד היובל הבא ונותן סלע ופונדיון לכל שנה כדכתיב (ויקרא כז) ואם לאחר היובל יקדיש שדהו וחשב לו וגו' ונגרע מערכך והיינו גירוע שאינו נותן חמשים סלעים והמקדיש שדה בשני סלעים ושני פונדיונין כדכתיב על פי השנים הנותרות וכן עולה החשבון כל שנה סלע ופונדיון שהרי אם הקדישה בשנה שלאחר היובל היה פודה בחמשים שקל כדכתיב אם משנת היובל יקדיש שדהו וגו' משנת ולא שנת יובל בכלל אלמא בשנה שלאחר היובל קלי קרא וקלמר יתן חמשים לא לחשבה ומ' שנים הבאים עד יובל הבא תשב וחרבעים סלעים נמצא סלע יותר על סלע לכל שנה תלקיחו לפונדיונין דבסלע יש מ"מ פונדיונין הרי לכל שנה סלע ופונדיון פחות שדהו לאחר היובל המקדיש שדהו לאחר היובל יקדיש שדהו וחשב לו וגו' ונגרע מערכך והיינו גירוע שאינו נותן חמשים סלעים ומקדיש שדה לאחר היובל פודה אות